

SOCIAL

PRZEMYSŁ WYDOBYWCZY

UBÓSTWO

SOCJAL

ISTOTNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

GLOBALNE

SPOŁECZNOŚCI

ZNISZCZENIA

przemysł wydobywczy:
błogostawieństwo czy **przekleństwo**?

Wpływ przemysłu wydobywczego na kraje rozwijające się

Wiele krajów rozwijających się ma ogromne zasoby surowców naturalnych, takich jak ropa naftowa, gaz ziemny, węgiel, złoto, miedź i inne kopaliny. Pomimo założenia, że owo bogactwo zasobów powinno zwiększać możliwości rozwoju gospodarki tych krajów, rzeczywistość jest całkiem inna.

Starzec z tubylczej społeczności Shivankoreni w Peru, która padła ofiarą projektu wydobywczego Camisea.

© Aaron Goldzimer, environmental defense

czy ropa zapewnia dobrobyt kraju?

Według danych Banku Światowego na temat prawdziwego produktu krajowego brutto (PKB) per capita, w okresie 1960–2000 kraje rozwijające się, które posiadają niewielką ilość dóbr naturalnych odnotowały wzrost dwu-trzykrotnie szybszy niż kraje bogate w zasoby. Z 45 krajów, które nie zdołały w tym czasie utrzymać wzrostu gospodarczego, 39 pozostawało silnie uzależnionych od przemysłu wydobywczego – ropy naftowej, gazu ziemnego i kopaliny – i większość z nich była w latach 90-tych areną gwałtownych konfliktów i niepokojów społecznych.¹

Z perspektywy globalnej, przemysł wydobywczy jest ważny dla gospodarki ponad pięćdziesięciu krajów rozwijających się; jednak ponad 1,5 miliarda mieszkańców tych krajów żyje, wedle szacunków za mniej niż dwa dolary dziennie. Dwanaście krajów najbardziej zależnych od zasobów mineralnych i sześć krajów najbardziej zależnych od zasobów ropy naftowej Bank Światowy zaklasyfikował w grupie Wysoce Zadłużonych Krajów Ubogich. Co więcej, programy Banku Światowego mające na celu wzrost prywatnych inwestycji Północy w produkcję ropy naftowej na Południu drastycznie zwiększyły ich zadłużenie. Wielostronna i dwustronna „pomoc” Północy dla projektów eksportu ropy naftowej na Południu również doprowadziła do wzrostu, nie zaś redukcji zadłużenia.²

Wiele wskazuje na to, że kraje uzależnione od przemysłu wydobywczego doświadczają problemów związanych z występowaniem:

- korupcji,
- autorytarnych rządów,
- nieskuteczności działań władz,
- wydatków na cele militarne,
- wojen domowych,
- łamania praw człowieka i praw obywatelskich.

gdzie jest nigeryjska ropa?

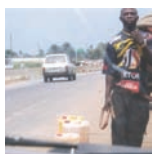
Przez dziesięciolecia ropa była głównym produktem eksportowym Nigerii. Jednakże dochody z ropy nie zapewniły większości Nigeryjczyków dobrobytu. Według Banku Światowego, odsetek populacji żyjącej w biedzie wzrósł z 28% w 1980 roku do 66% w 2000 roku.³ Pozostałe, niezwiązane z ropą sektory gospodarki niemal zanikły. Bank Światowy potwierdza, że w Nigerii zaobserwować można symptomy zjawiska zwanego „przekleństwem zasobów” lub „paradoksem obfitości”. O ile zyski z obecności zasobów naturalnych mogą przyczynić się do poprawy jakości życia całej populacji, to nie można powiedzieć, że twierdzenie to jest prawdziwe w przypadku ropy naftowej.

Z drugiej strony istnieją kraje zależne od importu ropy. Na przykład, koszt importu ropy przez Tanzanię wzrósł z ok. 190 milionów dolarów w 2002 roku do ok. 480 milionów w 2006 roku, stanowiąc dodatkowe 290 milionów dolarów w płatnościach każdego roku za mniej więcej tą samą ilość ropy. O ile oczekiwano, że umorzenie długu uwolni około 140 milionów dolarów dla Tanzanii, to jest wciąż mniej niż połowa dodatkowych kosztów jakie ten kraj płaci co roku za ropę. Podobne tendencje w wyniku rosnących cen ropy można zaobserwować w wielu krajach świata.⁴

Projekty wydobywcze zagrażają źródłom utrzymania tubylczego ludu U'wa w Kolumbii.

© Terence Freitas, project underground

Społeczności, na które oddziaływała budowa zachodnioafrykańskiego gazociągu.

© Leslie Fields, foe us

SKALA

WPŁYW

PRZYKŁAD

PRZEMYSŁ WYDOBYWCZY	UBÓSTWO	SOCJAL	
ISTOTNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	GLOBALNE	SPÓŁECZNOŚCI	ZNISZCZENIA

oddziaływanie na lokalne społeczności

Górnictwo, wydobycie ropy i gazu ziemnego oraz budowa rurociągów w ogromnym stopniu oddziałuje na ubogie, tubylcze i wiejskie społeczności. Ludzie ci często tracą swoje ziemie i żywy inwentarz – swoje główne źródło żywności, dochodu i środków utrzymania. Bardzo często są zmuszeni do pracy w niebezpiecznych warunkach za niewielką opłatą oraz cierpią w rezultacie zanieczyszczeń i degradacji środowiska spowodowanych przez te inwestycje. Co więcej, przedstawiciele lokalnych społeczności, którym brakuje niezbędnych umiejętności i wykształcenia, często nie są w stanie odnieść korzyści z faktu, że inwestycje przedsiębiorstw wydobywczych stwarzają miejsca pracy. W wielu przypadkach pracownicy są sprowadzani z innych regionów. Nierzadko owe negatywne skutki projektu stają się dokuczliwe zanim zacznie on przynosić jakiegokolwiek korzyści.

prawa człowieka

W wielu krajach przemysł wydobywczy jest powiązany z łamaniem praw człowieka i konfliktami społecznymi. Do nadużyć tego rodzaju dochodziło np. w sytuacjach gdy do ochrony inwestycji wzywano wojsko. Ludność tubylczą i społeczności lokalne zmuszono do opuszczania swoich ziem, aby zrobić miejsce dla inwestycji, a osoby, które protestowały przeciwko takim rozwiązaniom były aresztowane lub spotykały się z brutalnymi represjami. W wielu krajach dochodziło do łamania prawa do swobody wypowiedzi w przypadku legalnych protestów mieszkańców przeciwko projektom z udziałem zagranicznych korporacji.

kopalnia złota Yanacocha w Peru

Kopalnia Yanacocha to otwarty szyb o powierzchni 251 km² nieopodal miasta Cajamarca. Międzynarodowa Korporacja Finansowa Banku Światowego zapewniła kredyty na łączną sumę 150 milionów dolarów na projekt, który jest wspólnym przedsięwzięciem amerykańskiej firmy Newmont i peruwiańskiej Buenaventura. Według lokalnych mieszkańców, region Cajamarca bardziej skorzystałby z inwestycji w turystykę, leśnictwo i rolnictwo.

Działania górnicze, z zastosowaniem dużych ilości cyjanku w bardzo delikatnym regionie, skrzyły źródła wody prowadząc do wyginięcia ryb i żab. Bydło domowe chorowało, zatrute zostało powietrze, a rośliny lecznicze uległy wyniszczeniu.

Chociaż rząd peruwiański ustanowił specjalne prawo, mające zapewnić, że połowa podatków płaconych przez kopalnię będzie zainwestowana w region, od czasu rozpoczęcia operacji górniczych w 1993 roku Cajamarca stała się drugim najuboższym dystryktem w Peru. Podczas gdy w wiejskiej prowincji Cajamarca wzrasta ubóstwo, kilka osób w miastach wzbogaciło się niezmiernie.

W 2006 roku, działacze z GRUFIDES, peruwiańskiej organizacji działającej w imieniu lokalnych społeczności, otrzymali anonimowy list z groźbą śmierci, a ich działania śledzono z ukrytych kamer wideo. Śledztwo peruwiańskiej prasy ujawniło, że osoby, które były związane z firmą ochroniarską FORZA, wynajętą przez Newmont aby zapewnić bezpieczeństwo w Yanacocha, były zaangażowane w inwigilację członków GRUFIDES. Przypadki szpiegowania i prześladowania były badane przez organy zajmujące się prawami człowieka w ONZ i Organizacji Państw Amerykańskich i potępione przez różne organizacje zajmujące się prawami człowieka, w tym Amnesty International.

nasze żądania:

- Przedsiębiorstwa wydobywcze powinny zaprzestać niszczenia życia społeczności ludzkich. Realizacja wszelkich nowych projektów powinna być zakazana, o ile nie poprzedza ich swobodna decyzja, podjęta przez lokalne społeczności dysponujące odpowiednią wiedzą przed rozpoczęciem inwestycji.⁵

źródła informacji: Drilling into Debt: An Investigation into the Relationship Between Debt and Oil, Oilchange International, 2005 | The Impact of Higher Oil Prices on Select HIPC Countries, Center for American Progress, 2006 | World Bank Extractive Industries Report, 2003 | Extractive Sectors and the Poor, Michael Ross, OxfamUSA, 2001 | High Oil Prices: Undermining Debt Cancellation and Fueling a New Crisis?, Time for a Clean Energy Revolution, Jubilee USA, Oilchange International, July 2006.

Tubylcy nieopodal peruwiańskiej kopalni złota Yanacocha.
© Sjoerd Panhuysen

Spółeczności, na które oddziaływała budowa rurociągu Baku-Ceyhan.
© Manana Kochladze

- 1 World Bank Extractive Industry Report, 2003
- 2 Drilling into Debt: An Investigation into the Relationship Between Debt and Oil, Oilchange International, 2005.
- 3 Worldbank, report 'Implementation of the Management Response to the Extractive Industries Review', December 2006.
- 4 The Impact of Higher Oil Prices on Select HIPC Countries, Center for American Progress, 2006.
- 5 Swobodna decyzja, podjęta przed rozpoczęciem inwestycji przez lokalne społeczności dysponujące odpowiednią wiedzą oznacza uwzględnianie ich potrzeb (włączając w to kobiety) i poszanowanie ich prawa do ziemi i zasobów naturalnych. Niedopuszczalne jest wymuszanie zgody lub manipulacja. Planowane działania powinny być poprzedzone konsultacjami. Projekty należy przedstawiać w przystępny i zrozumiały sposób. Planowane działania muszą uzyskać aprobatę lokalnych społeczności.

Niniejsza broszura została wydana dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej. Za treści zawarte w niniejszej broszurze odpowiadają wyłącznie organizacje: Friends of the Earth Europe, Friends of the Earth Netherlands, Friends of the Earth France, CEE Bankwatch. Pod żadnym pozorem nie należy ich utożsamiać ze stanowiskiem Unii Europejskiej.